

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående garanti för lån, avsedda att upptagas av vissa flottningsföreningar; given Stockholms slott den 27 januari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, GÄRDE, PETERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför departementschefen, statsrådet von Stockenström:

Vid ordinarie flottningsstämma den 7 april 1927 hava intressenterna i Lule älvs flottningsförening bemyndigat styrelsen för föreningen att upptaga ett tjugoförårigt amorteringslån å högst 600,000 kronor med konverteringsrätt efter tio år samt på villkor och mot säkerhet som föreningsstyrelsen ägde bestämma. Likaledes har vid ordinarie stämma den 9 i nämnda månad med Piteå flottningsförening beslutats upptagandet av ett amorteringslån å högst 900,000 kronor med samma amorteringstid och under i övrigt samma förutsättningar som beträffande nyssnämnda lån.

Med skrivelse den 5 september 1927 har domänstyrelsen överlämnat två särskilda till styrelsen inkomna framställningar från överjägmästaren i nedre Norrbottens distrikt Gerhard Rosenlund, däri denne såsom av länsstyrelsen

förordnad ledamot i förevarande flottningsföreningar samt enligt styrelsernas uppdrag hemställt, att domänstyrelsen, eventuellt efter därtill erhållet be- myndigande av Kungl. Maj:t, måtte teckna garanti för nämnda båda amor- teringslån, som föreningarna hade för avsikt att söka erhålla från pensions- försäkringsfonden.

Innan jag närmare ingår på dessa framställningar vill jag erinra, att Lule och Pite älvar äro allmänna flottleder och sålunda underkastade lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled. Enligt 30 § i sagda lag har länsstyrelsen att — där kostnader, som hänföras till flottledsutgifter, och i viss mån andra kostnader finnas vara så betydande att, om de lades å allenast ett års flottning, denna skulle därigenom oskäligt betungas — i den ordning som i 14 och 15 §§ i nämnda lag sägs förordna, att sådana kostnader skola gäldas genom amortering under flera, högst tjugu år, medelst vissa avgifter å flottgodset (flottledsavgifter), så avvägda, att beloppet jämte ränta å vad oguldet inestår skäligen kan antagas bliva därmed under den beräknade tiden till fullt guld. Enligt 25 § i lagen må, med undantag för kontors- och verkstadslokaler samt bostäder för personalen, allmän flott- led tillhörig egendom ej för gäld intecknas eller pantsättas. I 40 § stadgas, att länsstyrelsen må utse en ledamot i styrelsen för flottningsförening, och i 50 § att en av de revisorer, som skola hava att granska styrelsens förvalt- ning och föreningens räkenskaper, likaledes skall förordnas av länsstyrelsen. Vidare skall enligt 70 § länsstyrelsen utöva tillsyn å allmän flottleds skötsel och underhåll samt föreningens verksamhet, varjämte teknisk tillsyn å flott- ledsanläggningarnas underhåll och nyttjande under länsstyrelsens överinseende åligger tjänstemännen å väg- och vattenbyggnadsdistrikten.

Reglementen för ifrågavarande flottningsföreningar hava av länsstyrelsen i Norrbottens län fastställts för Lule älvs flottningsförening den 31 oktober 1922 och för Piteå flottningsförening den 28 november 1922.

Till stöd för omförmälda framställningar har *överjägmästaren Rosenlund* åberopat bland annat tvenne ansökningar till fullmäktige i pensionsförsäk- ringsfonden rörande beviljande av förberörda båda lån.

I sagda ansökningar anföres, att flottningsföreningarnas skulder, som i runt tal uppginge till, för Lule älvs flottningsförening 600,000 kronor och för Piteå flottningsförening 967,000 kronor, åsamkats av för flottningens underlättande utförda byggnadsarbeten m. m. Av 1926 års styrelse- och revisionsberättelser angående flottningsföreningarna framginge, att under redo- görelseåret influtna amorteringsavgifter uppgått till cirka 107,000 kronor för Lule älvs och 280,000 kronor för Piteå flottningsförening, vilka belopp vore ungefär normalt årligen återkommande.

Hittills hade flottningsföreningarna varit hänvisade till enskilda banker för tillgodoseende av sitt kreditbehov. Den ränta, som dessa betingade sig, uppgående till 6 $\frac{1}{2}$ å 7 procent, vore mycket betungande. Om flottnings- föreningarna kunde erhålla lån mot billigare ränta, skulle detta möjliggöra avsevärt lägre amorteringsavgifter, vilket i sin tur skulle medföra, att högst avsevärda mängder virke, som för närvarande saknade rotvärde, skulle vinna

avsättning till fromma för en bättre skogsvård, varjämte ökade arbetstillfällena komme att uppstå och därmed minskad arbetslöshet.

Till belysande av huru stort intresse staten hade av flottledernas skötsel har framhållits, att enligt 1926 års fastighetstaxering värdena i kronor för de skogar, från vilka virket framflottas genom Lule älv respektive Pite älv med biflöden, fördelas sålunda:

	Lule älv		Pite älv	
kronoparker och övrig kronan tillhörig skogsmark	kr. 7,157,200	eller 51.8 %	kr. 16,120,200	eller 84.3 %
ecklesiastiska skogar	» 63,600	» 0.5 %	» 23,400	» 0.1 %
allmänningsskogar	» 1,610,100	» 11.7 %	» 158,350	» 0.8 %
bolagsskogar	» 2,699,200	» 19.5 %	» 988,100	» 5.2 %
övriga skogar	» 2,281,200	» 16.5 %	» 1,825,100	» 9.6 %
summa	kr. 13,811,300	eller 100.— %	kr. 19,115,150	eller 100.— %

Härav framginge, att staten såsom störste skogsägaren efter ifrågavarande vattendrag ägde ett mycket stort intresse av, att flottningsförhållandena och därmed även finansieringen av flottledernas utbyggande bleve ordnat på mest ekonomiska sätt och att trävarubolagens intressen i jämförelse härmed vore vad anginge Lule älv relativt samt i fråga om Pite älv synnerligen obetydliga. Visserligen köpte bolagen mestadels virket å rot från statsskogarna, men vore härvid att märka, att rotvärdena minskades med samma belopp, vartill flottnings- och amorteringskostnaderna uppginge.

Då älvorna i fråga utgjorde enda transportleden för virke från de skogar, som vore belägna utefter desamma, skulle skogsvärdena bliva tämligen illusoriska, om icke flottlederna möjliggjorde deras tillgodogörande. Man kunde sålunda med full visshet påstå, att den bästa säkerheten för en flottningsförenings skulder utgjorde de skogstillgångar, som funnes utefter älven och som måste utflottas genom densamma. Då såsom ovan framhållits staten hade det ojämförligt största intresset av flottningsförhållandenas ändamålsenliga ordnande uti ifrågavarande båda vattendrag, syntes det även med rättvisa och billighet överensstämmande att staten på bästa ekonomiska sätt stödde nämnda företag.

Rent principiellt hade statsmakterna redan erkänt det berättigade häri genom det beslut, som av Kungl. Maj:t och riksdagen 1927 fattats att ikläda svenska staten garanti för ett lån å högst 750,000 kronor att upptagas av Kalix älvs flottningsförening.

Vidare har Rosenlund såväl i nu förevarande till domänstyrelsen ställda framställningar som i en senare till styrelsen ingiven skrift ytterligare framhållit, att den ränta, som de enskilda bankerna för närvarande betingade sig av föreningarna, syntes vara alltför hög med hänsyn till att realiter sett ingen risk förefunnos vid en dylik kapitalplacering. Någon annan säkerhet än stämмо- eller styrelsebeslut rörande upptagande av lån hade icke heller ifrågasatts av de långivande bankerna. Vidkommande de låneansökningar, som för föreningarnas räkning gjorts hos fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, hade erhållits meddelande att, under förutsättning att staten ginge i borgen för lånen, goda utsikter syntes föreligga, att lånen skulle beviljas.

Då staten vore den ojämförligt största virkesägaren efter flottlederna i fråga och därför mer än någon annan intressent betungades av nu utgående höga räntor, syntes det ligga närmast till hands, att staten iklädde sig de största förpliktelserna i fråga om företagens finansiering på bästa ekonomiska sätt. Det torde få anses uteslutet, att andra skogsägare skulle kunna teckna dylik garanti. Ej heller vore att förvänta, att flottningsföreningarna skulle kunna anskaffa erforderlig garanti för lånen från annan än staten.

I sin förberörda skrivelse anför *domänstyrelsen* följande.

Då den framställning av sakläget, som överjägmästaren Rosenlund givit, vore tillräckligt belysande, hade styrelsen, som kunde tillfullo vitsorda vad av överjägmästaren anförts, härutöver föga att för egen del tillägga. Styrelsen ansåge sig dock böra påpeka, att genomförandet av planerade distriktsammanslagningar i båda nu ifrågavarande flottleder numera torde kunna anses säkerställt. Styrelsen hade i annat sammanhang inför Kungl. Maj:t berört de fördelar, kronan genom dessa distriktssammanslagningar beräknades komma att vinna i form av ökade skogsvärden. Den nu av flottningsföreningarna igångsatta aktionen för räntekostnadernas nedbringande komme, i händelse densamma ledde till önskat resultat, tydligen ävenledes kronan tillgodo såsom varande den största virkesägaren.

Då, såsom även av Rosenlund framhållits, kronan dessutom icke kunde anses löpa någon som helst risk genom att åtaga sig nu begärd garanti, finge domänstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes förskaffa styrelsen bemyndigande att i likhet med vad av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande medgivits beträffande ett lån från samma fond till Kalix älvs flottningsförening teckna sådan garanti, som av fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden kunde förordas såsom säkerhet för här omskrivna lån å 600,000 kronor till Lule älvs flottningsförening och å 900,000 kronor till Piteå flottningsförening.

I ärendet hava remissutlåtanden avgivits den 12 september 1927 av länsstyrelsen i Norrbottens län, den 11 oktober 1927 av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt den 31 i sistnämnda månad av statskontoret.

Länsstyrelsen hänvisar till vad handlingarna innehålla därom, att kronan är ägare till den största delen av den skog, vars framskaffande för tillgodogörande ifrågavarande flottningsföreningar hava att ombesörja i de av dem administrerade flottleder. Då ett förbilligande av dessa transportkostnader genom lägre förlagsräntor givetvis vore ägnat att höja statskogarnas värde och risken av den ifrågasatta borgen icke syntes stor samt statsmakterna tidigare i motsvarande fall iklätt sig dylik garanti, tillstyrker länsstyrelsen för sin del den av domänstyrelsen gjorda framställningen i ämnet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar, att statsmakterna tidigare i motsvarande fall iklätt sig liknande garanti, samt tillstyrker med hänsyn härtill och på av länsstyrelsen anförda skäl bifall till ansökningen.

Statskontoret anser, med hänsyn till vad i handlingarna framhållits om det betydande statliga och allmänna intresse, som ifrågavarande flottleder måste anses hava, och då någon risk förmenats icke vara förbunden med den ifrågasatta garantiförbindelsen, det icke vara något att erinra mot att framställning göres till riksdagen om utverkande av bemyndigande för domänstyrelsen att teckna den ifrågasatta garantien för lånen.

Såsom i ärendet erinrats har senast av 1927 års riksdag (prop. nr 55; R. skr. nr 32) lämnats medgivande åt Kungl. Maj:t att förbinda svenska staten att ikläda sig garanti för lån av motsvarande beskaffenhet som de nu omhandlade. Då det jämväl i förevarande fall måste anses vara av stort intresse för statsverket såsom ägare till större delen av de skogar, som äro belägna utefter ifrågavarande vattendrag, att flottningföreningarnas upplåning sker på sådant sätt, att den för föreningarna må bliva så litet betungande som möjligt, tillstyrker jag framställning till riksdagen om medgivande till tecknande av de ifrågasatta garantierna. Åt Kungl. Maj:t torde få överlämnas att bestämma de villkor och former, varunder garanti skall ställas.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må förbinda svenska staten att ikläda sig garanti för två amorteringslån, det ena å högst 600,000 kronor, avsett att upptagas av Lule älvs flottningförening, samt det andra å högst 900,000 kronor, avsett att upptagas av Piteå flottningförening,

b) bemyndiga riksgäldskontoret att i fall av behov infria nämnda förbindelser.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Joh:s Thygesen.